

Motion till riksdagen 2016/17:3620

av **Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra generellt goda företagsvillkor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge främjandeuppdrag till myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion kopplade till specifika produktionsformer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare för konsumenter att göra hållbara, medvetna val samt arbeta för att utbudet ska möta konsumenternas efterfrågan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta och främja livsmedelsexporten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inriktningen för hur målen för livsmedelsstrategin ska uppnås och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur målen för strategin ska mätas och hur måluppföljningen ska ske och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en samordnande funktion bör ha till uppgift att se till hela jordbrukets hållbarhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheterna vid genomförandet av EU-direktiv eller tillämpningen av EU-förordningar ska genomföra dem på ett sätt som ger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler småskaliga och mobila slakterier ska kunna etableras och att de regler som gäller för dessa därför ska ses över i syfte att ytterligare förenkla dem och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna för ett svenskt växtförädlingsprogram och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i större utsträckning bör uppmuntra att det vid offentlig upphandling ställs krav på gott djurskydd och god miljöhänsyn och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Sverige – det nya matlandet var alliansregeringens satsning för en livskraftig landsbygd med växande företag och fler jobb. Det var samtidigt en satsning för god mat, god djurhållning och upplevelser i världsklass som skulle främja såväl turism och konsumtion som export. Matlandet Sverige syftade till att utveckla och främja hela livsmedelskedjan: primärproduktion, förädlad mat, offentlig mat, matturism och restaurangbranschen. Tydliga mål skapades och följdes upp.

Sverige som matnation sattes på kartan och satsningen gav resultat. Under tiden som projektet pågick skapades ca 9 000 jobb, exporten av livsmedel ökade med ca 70 procent, livsmedelsföretagen blev fler och efterfrågan på säker och hållbart producerad mat fortsatte att öka. Alliansregeringen minskade företagens administrativa kostnader med 7,3 miljarder kronor mellan åren 2006 och 2010 och för företag inom de gröna näringarna minskade regelbördan med 37 procent mellan 2006 och 2014.

Regeringens val att ta bort denna framgångsrika satsning anser vi har varit skadlig för den svenska livsmedelsproduktionen och industrin. För oss är en livsmedelsstrategi ett naturligt nästa steg i matlandetvisionen. I en livsmedelsstrategi kan man vidareutveckla och konkretisera vad som behöver göras för att stärka den svenska livsmedelskedjan. Det har varit negativt för livsmedelskedjan att regeringen har dröjt ytterligare två år med att presentera ett alternativ.

En strategi för hela livsmedelskedjan i lokal och global kontext

Alliansen ser att det finns goda förutsättningar att producera och förädla mat i Sverige. God tillgång på mark, rent vatten och kunskap gör att den mat som produceras och förädlas i Sverige håller hög kvalitet samtidigt som våra miljökrav gör att produktionen hela tiden blir mer hållbar och att den redan i dag ligger i framkant jämfört med andra länder. Dessutom ser alliansen att intresset för närproducerad och hållbar mat hela tiden ökar hos såväl inhemska konsumenter som turister som besöker Sverige. Men vi ser också att Sverige och den svenska livsmedelskedjan står inför utmaningar i form av global konkurrens och prispress. För att vi från det offentliga sida än bättre ska kunna ta till vara den potential som finns och även framöver säkerställa att förutsättningar finns för svensk livsmedelsproduktion ser Alliansen en svensk livsmedelsstrategi som ett viktigt verktyg.

Det är positivt att en ny nationell livsmedelsstrategi nu tagits fram och att det finns en bred enighet i riksdagen om målen. Däremot anser vi att regeringens livsmedelsstrategi saknar det fokus på hela livsmedelskedjan som Matlandet Sverige innebar. Alliansen vill se en bred strategi där livsmedelsindustrin, exportpotentialen, forskningen, konsumenten och primärproduktionen stärks och där strävan är att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030-målen.

Sverige liksom FN:s övriga medlemsländer har ett ansvar utifrån Agenda 2030-målen att verka för att de globala målen nås, och det är respektive regerings ansvar att de nås i det egna landet. Detta är något som uttryckligen är beskrivet för de globala målen, men ändå har regeringen i hög grad utelämnat Agenda 2030-målen i den egna livsmedelsstrategin fram till 2030. Alla 17 mål är relevanta för livsmedelskedjan, framför allt mål 2 som är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk. Agenda 2030-målen bör därför inkluderas och arbetas för i livsmedelsstrategin.

Maten som odlas och förädlas har indirekt bäring på möjligheten att uppnå jämställdhet och egenmakt för kvinnor och flickor i och med att många lantbrukare i fattigare länder är kvinnor, liksom på möjligheten att uppnå goda arbetsvillkor och hållbar tillväxt, säkerställa hållbar produktion och stärka och säkra tillgång på rent vatten.

Maten vi äter utgör i sin tur en förutsättning för de flesta andra mål, som exempelvis att uppnå god hälsa och främja ett hälsosamt liv och hållbara konsumtionsmönster, för koncentration att arbeta och utbilda sig, minska ojämlikhet och fattigdom inom och mellan länder genom bättre fördelning av mat och för att säkra ekosystemen i haven och främja god tillgång på marina resurser.

Med hjälp av den svenska livsmedelskedjan kan vi bidra till att uppnå Agenda 2030-målen genom att främja export av säkra och sunda livsmedel, bistå med kompetens om starkt djurskydd, låg antibiotikaanvändning och miljöhänsyn i produktionen, liksom med förädling och forskning för framtidens livsmedel som kan vara resurseffektiva och näringsrika.

Den svenska livsmedelsproduktionen ska ha goda förutsättningar där det svenska jordbrukets fördelar tas tillvara. Sverige har EU:s bästa djurskydd, låg användning av antibiotika, hög miljöhänsyn och ett smittskydd i världsklass, som ger svenska mervärden som utgör en viktig konkurrensfördel. Livsmedelsindustrin ska ha goda förutsättningar för företagsutveckling, digitalisering, förädling och export. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning, vilket visar att branschen kan bidra till att skapa arbetstillfällen i hela landet. Export av livsmedel kan främjas genom att utveckla förädlingsarbetet i kombination med forskningsarbete som är inriktat på förädling och framtagande av innovativa produkter som möter konsumenters behov både nationellt och internationellt. Den matbaserade turismen är också en viktig sektor som kan ge möjligheter till fler jobb och stärka Sveriges position som matnation. Konsumenters efterfrågan på livsmedel behöver tillvaratas bättre samtidigt som medvetenheten om hållbara, hälsosamma vanor behöver stärkas, exempelvis genom myndigheters arbete.

Det är viktigt att innehållet i livsmedelsstrategin utvecklas i nära samarbete med näringen som vet vilka behov som bör tillgodoses för att strategin ska nå framgång och att dessa erfarenheter också omsätts i strategin. Alliansen vill fortsätta att utveckla förutsättningarna för den svenska livsmedelskedjan och landsbygden.

Säkra generellt goda företagsvillkor

Konkurrenskraften för livsmedelsföretag ska stärkas. Det måste finnas goda företagsvillkor för hela livsmedelskedjan. Därför är det oroande med regeringens politik som innebär högre skatter på jobb och företagande. Regelverk som rör företag i primär- och livsmedelsproduktion är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Det gör att alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att försämra konkurrenssituationen för de svenska företagen. Därför ska nationella, mer långtgående regler alltid vara väl motiverade och prövas nog.

Effektiva och förutsägbara godkännandeprocesser

För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar för det svenska jordbruket.

Främjandeuppdrag till myndigheter

Myndigheter har en viktig roll i att stötta företag och underlätta för dem. Detta fungerar inte alltid på önskvärt sätt. Myndigheter behöver enklare rutiner, regler och processer som förenklar för livsmedelsföretagare. Myndigheter och tjänstemän ska även ha företagsaspekten i fokus när de fattar beslut eller utformar regler. Det kan handla om att genomföra en konsekvensbeskrivning innan datasystem byts ut, så att man förhindrar att utbetalningar av stöd fördröjs. Vi vill att berörda myndigheter ska få ett främjandeuppdrag som förtydligar att de inte enbart ska utgöra ett kontrollerande organ. Fokus bör skifta från ett myndighetsperspektiv till ett tydligare brukarperspektiv, vilket tydligt bör framgå av regeringens regleringsbrev. Myndigheter som arbetar med livsmedelsföretag bör i högre utsträckning tillhandahålla information samt underlätta och stödja livsmedelsföretagande.

Stärkt konsumentmakt

Konsumenternas efterfrågan ska styra i stället för politiskt bestämda kvantitativa mål för konsumtion och produktion

Ekologiskt producerad mat utgör en växande konsumentmarknad, och den svenska ekologiska livsmedelsproduktionen täcker inte efterfrågan. Men i stället för att sätta upp mål för ekologisk konsumtion och produktion bör fokus vara på att stärka konkurrenskraften i hela kedjan. Det handlar exempelvis om att minska de höga kostnaderna för företagande och insatsvaror som gör att svensk ekologisk produktion inte står sig mot konkurrentländerna. Målsättningen bör i stället vara att sträva mot att allt jordbruk blir mer hållbart och att stärka konsumenternas kunskap om livsmedel.

Vi vet inte hur livsmedelsproduktionen ser ut 2030, varken i Sverige eller i världen, än mindre vilken produktionsform som är mest attraktiv eller vilka varor som konsumenter efterfrågar. Det finns en risk i att låsa in sig i kvantitativa mål för en viss produktionsform. Det bör inte vara politiken som avgör vilka livsmedel vi producerar och konsumerar i framtiden. Alliansen vill i stället att konsumenters efterfrågan ska styra och skapa förutsättningar för att möta detta behov.

Underlätta för konsumenter att göra hållbara, medvetna val samt arbeta för att utbudet ska möta konsumenternas efterfrågan

Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi i dag konsumerar och vilka som säljer bäst. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgänglig för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bl.a. miljömärkningar som nyckelhålet och ursprungsmärkningar, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information. Detta gör det möjligt för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till hållbarare livsstilar. Utbudet av livsmedel som produceras och förädlas bör motsvara det som efterfrågas av konsumenter.

Underlätta och främja livsmedelsexporten

Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Vi har mervärden såsom högt smittskydd och djurskydd, vilket skapar säkra livsmedel som är attraktiva på den internationella marknaden. Den framgångssaga som alliansregeringen påbörjade vill vi fortsätta. Den svenska livsmedelsindustrin kan växa ytterligare.

För att underlätta och främja livsmedelsexporten vill vi förenkla för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Vi vill ge Business Sweden ett tydligare främjandeuppdrag för att förenkla för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader. För att lyckas med detta behöver kompetensen på livsmedel förbättras hos myndigheten, och näringen behöver få en tydligare position i marknadsföringen av Sverige. Många livsmedelsföretag upplever svårigheter med att exportera varor, och vi vill att Business Sweden ska tillhandahålla information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt liksom om potential och mervärdet i att förädla produkter för export.

Strategin ska bidra till att uppnå Agenda 2030-målen

Den svenska livsmedelskedjan kan och bör bidra till att uppnå FN:s globala Agenda 2030-mål, och detta bör vara en målsättning för alla delar i kedjan. Det är en möjlighet för Sverige som matnation och med livsmedel som präglas av hög kvalitet, säkerhet, djurskydd och miljöhänsyn att exportera produkter och kunskap till andra länder.

Svenska livsmedel kan bidra till att trygga den inhemska livsmedelsförsörjningen liksom den globala. Med forskning och förädling kan vi utveckla och exportera näringstära produkter och råvaror som går att odla i områden med sämre odlingsmark och som kräver mindre resurser, såsom vatten. Forskning och förädling bör vara riktade mot att möta framtidens behov av innovationer från lokal till global nivå, liksom att möta konsumenters efterfrågan.

Moderaternas inriktning för livsmedelspolitiken

Nedan redovisar Moderaterna hur vi anser att målen i livsmedelsstrategin ska uppnås.

Livsmedelskedjan är en basnäring – Sveriges fjärde största näring – med stor potential till högre förädling och som kan bidra till att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter tas till vara. Genom att öka den svenska livsmedelsproduktionen och dess förädlingsvärde och genom att stärka exporten skapas ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen.

I Sverige har vi, trots våra nordliga breddgrader, goda förutsättningar för växtodling och kan i delar av landet producera stora skördar per odlad yta, trots relativt låg användning av exempelvis växtskyddsmedel. Svenskt kött och andra animalieprodukter är förstklassiga, bl.a. tack vare vårt höga djurskydd, vår låga antibiotikaanvändning och stora miljö- och klimathänsyn. Många av våra livsmedelsföretag befinner sig i framkant, när det gäller både produktutveckling och miljöhänsyn.

Svensk livsmedelsproduktion är generellt sett miljövänlig. Det skulle vara bättre för miljön om en större andel av de livsmedel som konsumeras i världen kom från svenska livsmedelsföretag. För att det ska vara möjligt måste det svenska jordbrukets och livsmedelsindustrins konkurrenskraft stärkas. Många viktiga förslag finns i Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15).

Moderaterna vill att den svenska livsmedelsproduktionen ökar. Vi måste fokusera på hur vi kan förbättra de svenska livsmedelsproducenternas konkurrensvillkor, både i primärledet och i förädlingsledet, att öka möjligheterna till export, lätta på regelbördan, förenkla kontroller och administration samt att uppmuntra fler konsumenter att välja högkvalitativa livsmedel som är producerade under goda villkor. Svensk livsmedelsexport är en av våra mest framgångsrika exportgrenar. Under 2014 ökade svensk livsmedelsexport med 9,4 procent, medan varuexporten som helhet ökade med 3,1 procent. Under 2014 uppgick livsmedelsexporten till närmare 70 miljarder kronor. Vi ser dock att potentialen är betydligt större än så.

För att nå bättre konkurrenskraft inom livsmedelsproduktionen måste vi ta ett samlat grepp kring livsmedelsfrågorna ur flera perspektiv – primärproducent, livsmedelsföretag, handel, konsument samt stat, kommun och landsting. För Moderaterna är det viktigt att värna frihandel och öppna gränser, det tjänar Sverige på. Samtidigt måste vi arbeta för att svenska bönder och livsmedelsföretag i Sverige kan verka under lika goda konkurrensförutsättningar som sina europeiska grannar.

Vi har ett stort antal förslag på hur de olika frågorna kan adresseras i flera av våra motioner från allmänna motionstiden, bl.a. i vår motion Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion (mot. 2016/17:3173), i vår budgetmotion Plan för ett starkare Sverige – Moderaternas budgetmotion 2017 (mot. 2016/17:3350) och i utgiftsområdesmotionen Utgiftsområde 23 Areella näringar,

landsbygd och livsmedel (mot. 2016/17:3170). Flera av dessa förslag redovisas här i text, medan yrkandena återfinns i respektive motion. I denna motion återfinns således endast yrkanden som inte finns i ovan nämnda motioner.

Syftet med en livsmedelsstrategi

Ett viktigt syfte med en strategi är att tydliggöra viktiga vägval och att föreslå prioriteringar. En strategi som säger att allt är viktigt och undviker att sätta ned foten i viktiga målkonflikter fyller inte sin funktion. Livsmedelsstrategins övergripande mål fokuserar på konkurrenskraft och på att livsmedelsproduktionen ska öka, men tyvärr lever resten av dokumentet inte upp till de förväntningar, som följer av ett så tydligt mål.

Varken livsmedelsstrategin i sig eller den handlingsplan som regeringen nyligen presenterade innebär några större konkreta förändringar, och de måste därför omgående följas av skarpa åtgärder som stärker konkurrenskraften. Det finns förslag i rätt riktning i strategin, huvudsakligen från den av alliansregeringen tillsatta Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15), men sedan utredningen presenterades har svensk livsmedelsproduktion förlorat två år då ingenting har hänt för att stärka konkurrenskraften. Det räcker inte att prata om konkurrenskraft, det krävs politisk handling också. Moderaterna redogör i motionen för vilken inriktning och vilka åtgärder vi anser vara viktigast för att nå livsmedelsstrategins övergripande och strategiska mål.

Målen för livsmedelsstrategin

Regeringens proposition, En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet, innehåller ett övergripande mål samt tre strategiska mål. Regeringen har förhandlat om målen med Alliansen. Moderaterna har tillsammans med övriga allianspartier aktivt bidragit till att målen har blivit betydligt bättre. Vi ställer oss bakom det övergripande målet och de tre strategiska målen.

Det övergripande målet syftar till ökad produktion och de tre strategiska målen – Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation – syftar till att det övergripande målet ska nås. Målen omfattar bland annat regelförenklingar, ändamålsenliga skatter, konkurrenskraftshöjande insatser, satsningar för ökad export, bättre möjligheter att fylla konsumenternas efterfrågan med svenska livsmedel och goda möjligheter för innovation, produktutveckling och kompetensförsörjning. Moderaterna anser att berörda myndigheter snarast ska få i uppgift att arbeta för att nå målen i livsmedelsstrategin, bl.a. i instruktioner och regleringsbrev från regeringen.

Det övergripande målet säger att svensk livsmedelsproduktionen ska öka. Det framgår dock inte hur detta mål ska mätas. Det finns sannolikt olika relevanta variabler för att mäta detta, och det kan dessutom finnas skäl att ha olika mått för olika typer av produktion. Ett exempel på hur vi på ett övergripande och bra sätt kan mäta hur väl vi lyckas stärka vår konkurrenskraft i förhållande till andra kan vara att jämföra med relevanta konkurrentländer. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur målen för strategin ska mätas och hur måluppföljningen ska ske.

Moderata utgångspunkter för att nå målen i livsmedelsstrategin

För att stärka konkurrenskraften i livsmedelskedjan är det enskilt viktigaste att sänka kostnader som är högre i Sverige än i jämförbara konkurrentländer. Det handlar dels om

direkta kostnader i form av skatter och avgifter, dels om indirekta kostnader genom regelkrångel, administration och kostsamma särkrav. Regeringens livsmedelsstrategi och handlingsplan ekar tomma på sådana åtgärder och fokuserar i stället på nya utredningar.

Regeringen påstår sig, i den handlingsplan som presenterades den 7 februari 2017, satsa 1 miljard på livsmedelsstrategin. Men mer än hälften av pengarna kommer från landsbygdsprogrammet. Det är således inga nya pengar utan en omfördelning av medel som redan var öronmärkta för landsbygden. Regeringens påstådda satsning bör också ses i ljuset av att regeringen under mandatperioden har höjt skatterna på jobb och tillväxt med 40 miljarder, och därmed avsevärt har försämrat konkurrenskraften för alla näringar, även för livsmedelskedjan.

I Moderaterna grupperar vi våra förslag i sju strategiskt viktiga huvudområden, vilka vi anser att man behöver adressera på rätt sätt för att målen för livsmedelssektorn ska kunna uppfyllas.

- Stärkt konkurrenskraft genom
 - sänkta kostnader
 - minskad regelbörda
 - färre särkrav
 - stärkt kompetensförsörjning i hela kedjan.
- Ökad efterfrågan på svensk kvalitet genom
 - exportfrämjande åtgärder
 - offentliga upphandlingar
 - ökad medvetenhet hos konsumenter.

Moderaterna har i ovan nämnda motioner lagt fram förslag till viktiga åtgärder för att nå målen i livsmedelsstrategin. Här presenterar moderaterna förslag på hur livsmedelsstrategin bör följas upp i handling samt nya förslag som livsmedelsstrategin behöver kompletteras med.

Vår syn på livsmedelsproduktion, hållbarhet och ekologisk produktion

Hållbarhet handlar om att sträva efter balans mellan miljöhänsyn, ekonomi och sociala frågor. Ensidigt fokus på endera delen riskerar att skapa problem både på kort och lång sikt. Vi ska därför värna om fortsatt god miljöhänsyn i svensk livsmedelsproduktion på ett sätt som säkerställer att produktionen även fortsättningsvis är konkurrenskraftig. Det är bra för miljön och leder dessutom till tillväxt och arbetstillfällen.

Den svenska livsmedelsproduktionen är genom både regelkrav och producenternas grundläggande inställning miljövänlig. Samtidigt riskerar alltför långtgående miljökrav att leda till att svensk produktion blir för dyr och därmed riskerar att slås ut. Det innebär att produkterna i stället produceras någon annanstans, och eftersom svensk livsmedelsproduktion är världsledande sett till miljöhänsyn innebär det att miljöpåverkan ökar. Det betyder att ett ensidigt fokus på att skärpa svenska miljökrav kan vara sämre för miljön.

Av detta skäl, men också eftersom miljöpåverkan tenderar att röra sig över nationsgränserna, anser vi att det viktigaste miljöarbetet, och det som har förutsättningar att ge bäst resultat, handlar om att försöka nå internationella överenskommelser.

Miljökrav som exempelvis gäller inom hela EU har effekt på 12 miljoner jordbrukare, medan svenska krav endast påverkar 64 000 jordbrukare.

Regeringen lyfter upp inriktningsmål för ekologisk konsumtion och produktion som prioriterade delar i handlingsplanen. Det anser vi är dåligt av flera skäl. Principiellt anser vi att det är konsumenternas efterfrågan och inte politiska beslut som ska styra produktionen.

Enligt vår mening blir uppdelningen mellan ekologisk och konventionell produktion alltmer irrelevant i framtiden. Svensk konventionell livsmedelsproduktion är redan i dag mycket långt framme på miljöområdet och med ny teknik blir den successivt ännu bättre. Vi ställer oss därför tveksamma till att politiskt försöka styra mer produktion mot ekologisk, som oftast innebär lägre volymer till högre kostnad.

Ett problem med ekologisk produktion är just att volymerna generellt sett är lägre. Det innebär att en ökad andel ekologisk produktion medför minskad svensk produktion totalt, vilket strider mot de övergripande målen för livsmedelsstrategin.

Det vore bättre för miljön om en större del av den globala livsmedelskonsumtionen kom från svenska förhållanden, eftersom den då tränger undan annan livsmedelsproduktion som är sämre för miljön. Men med ökad ekologisk produktion går utvecklingen i stället åt motsatt håll. Sverige producerar i så fall lägre volymer och tar inte ansvar för en hållbar global livsmedelsproduktion, eftersom miljöpåverkan globalt sett då ökar.

Lägre svenska produktionsvolymer innebär dessutom att importen ökar. Eftersom importerade varor generellt sett har större miljöpåverkan än svenskproducerade innebär det att Sverige bryter mot det av riksdagen beslutade generationsmålet, som säger att vi inte ska exportera vår miljöpåverkan.

Moderaterna anser att den samordnande funktion för ekologisk produktion som regeringen har för avsikt att inrätta (propositionen s. 75) i stället bör ha till uppgift att se till hela jordbrukets hållbarhet på vetenskapliga grunder, inte till konsumtionstrender och ideologi eller inriktas mot en specifik produktionsform. Vi anser inte heller att det finns någon rimlig grund för att upprätta politiskt beslutade konsumtionsmål för exempelvis ekologiska livsmedel. Det är upp till marknaden, inte politiken, att tillgodose konsumenternas önskemål i detta avseende.

Produktionsresurser – tillgång till odlingsmark

Regeringen anser att hänsyn ska tas till jordbruksproduktionen i den fysiska planeringen och att man vid exploatering av jordbruksmark ska sträva efter att minimera fragmentering. Moderaterna delar åsikten att fragmentering av jordbruksmark medför att ett effektivt jordbruk försvåras och fördyras med följd att lönsamheten i jordbruksproduktionen riskerar att minska. Vi anser också att det är angeläget att sträva efter att värna den mest produktiva jordbruksmarken. Samtidigt är det varken önskvärt eller lämpligt att helt blockera användandet av mark för andra ändamål. Den fysiska planeringen är kommunernas ansvar och det är därför rimligt att kommunerna får göra avvägningen mellan olika angelägna intressen. Dessutom vill vi påminna om vikten av att värna äganderätten. Hinder mot att nyttja, ändra användning av eller sälja privatägd mark innebär inskränkningar i äganderätten.

Stärkt konkurrenskraft genom sänkta kostnader

De svenska skatterna och andra kostnader orsakade av politiska beslut är höga i jämförelse med våra konkurrentländer och är en viktig orsak till försämrad konkurrenskraft. Moderaterna anser att det är nödvändigt att minska den totala skatte- och kostnadsbördan i hela livsmedelskedjan, om målen för livsmedelsstrategin ska kunna nås till 2030.

Kostnader för arbetskraft

Arbetskraftskostnaderna i Sverige är höga. Enligt Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) är den svenska arbetskraftskostnaden för anställda i jordbruket den näst högsta i EU. Det är en konkurrenshämmande faktor. Moderaterna har förslag till hur detta kan bemötas, bl.a. genom flexibla anställningsformer och arbetsgivarutbildning för företagare inom jordbruks- och trädgårdsnäringen (se vidare i mot. 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion).

Skatter

Moderaterna anser att såväl regeringen som myndigheter alltid ska beakta effekterna på svenska företags konkurrenskraft när nya skatter och andra ekonomiska styrmedel ska införas eller befintliga ska förändras. Skatter på för livsmedelssektorn nödvändiga insatsvaror, såsom diesel och handelsgödsel, hämmar sektorns konkurrenskraft. Moderaterna står fast vid att skatt på handelsgödsel inte ska införas, eftersom den inte har en miljöstyrande effekt, och sannolikt minskar användningen av handelsgödsel endast marginellt eftersom alternativen är så mycket mindre effektiva – det blir enbart en kostnad och en konkurrensnackdel för jordbruket och livsmedelssektorn.

För att det svenska lantbruket och den svenska livsmedelsindustrin ska kunna stå sig i den internationella konkurrensen krävs att kostnaderna för livsmedelsproduktionens nödvändiga transporter minskar. Kostnaderna för drivmedel är en stor nackdel för konkurrensen med andra jämförbara länder, till stor del beroende på högre skatt. Regeringen har valt att satsa på en överindexering av drivmedelsskatterna. Det försämrar konkurrenskraften snarare än att stärka den. Vi står fast vid vårt förslag om att sänka koldioxidskatten för diesel som används i jordbruket, och vi säger nej till regeringens överindexering av drivmedelsskatterna (se vidare i vår budgetmotion 2016/17:3350 Plan för ett starkare Sverige – Moderaternas budgetmotion 2017).

Regeringen utreder för närvarande möjligheterna för att införa en skatt på avstånd för lastbilstransporter, en kilometerskatt. I det senaste budet från regeringens utredare talas om skattenivåer på 10–12 kronor per mil. Sverige är ett stort land i Europas utkant och avstånden är redan i dag en konkurrensnackdel för det svenska näringslivet i allmänhet och för de areella näringarna i synnerhet. Att införa en kilometerskatt vore förödande för livsmedelssektorn och landsbygden. Det skulle göra det mycket svårt att kunna uppnå målen i livsmedelsstrategin. Moderaterna tar kraftigt avstånd från införandet av en kilometerskatt. Vi menar att utmaningen med att få ned de klimatskadliga utsläppen från transportsektorn bättre löses genom ny teknik, exempelvis utökad elektrifiering av transportsektorn och inblandning av mer biodrivmedel i bränslemixen, vilket dessutom innebär ytterligare utvecklingsmöjligheter för både jordbruks- och skogsnäringen.

Punktskatter på enskilda livsmedel, såsom kött och socker, har vid flera tillfällen aktualiserats i debatten. Moderaterna inskräper att vi är emot denna typ av beskattning

av flera skäl. Vi tycker att det är principiellt tveksamt att politiskt styra konsumtion på det viset, även om det finns vissa undantag där det kan vara befogat. Erfarenheter från andra länder visar att det är osäkert huruvida sådana skatter bidrar till minskad konsumtion av exempelvis kött eller socker. Samtidigt finns det en uppenbar risk att en särskild beskattning av vissa livsmedel främst skulle slå mot svenskproducerade produkter, som ofta är premiumprodukter i det övre prissegmentet, och därmed ytterligare försämra det svenska jordbrukets och den svenska livsmedelsproduktionens konkurrenskraft.

Den främsta garanten för att inte skadliga skatter för livsmedelssektorn och samhället i övrigt införs eller höjs är en gemensam alliansbudget.

Konkurrenskraftiga regler

Regeringen konstaterar att det är viktigt att regler som berör företagen i livsmedelskedjan, både på EU-nivå och nationell nivå, är långsiktiga och tydliga för att företagen ska ha möjlighet att utveckla sin verksamhet och öka konkurrenskraften. Regler och processer bör utformas så att de är relevanta och anpassade till företagens villkor och verklighet. Moderaterna delar den synen. Det finns ett omfattande behov av att lätta på regelbördan för svenska jordbrukare och livsmedelsföretag. Därför anser vi också att det är synd att arbetet med att utveckla befintliga och nya regler har avstannat under den tid som regeringen har arbetat med att ta fram livsmedelsstrategin.

Moderaterna har ett stort antal förslag till förändringar, och vi anser att regeringen ska ta fasta på dessa i både framlagda och framtida handlingsplaner för livsmedelsstrategin.

Resultat framför åtgärd i miljö- och djurskyddet

Sverige har bland de högst ställda kraven på miljö- och djurskydd i världen. Det är något vi är stolta över och som vi ser som viktiga mervärden för det svenska lantbruket och den svenska livsmedelsproduktionen. Ett problem är dock att producenterna har svårt att få betalt för mervärden när de utgör lagkrav.

Syftet och målet med svensk djurskyddslagstiftning bör vara att djuren ska må bra och vara hälsosamma. Samtidigt är risken med tuffa och omfattande regelverk att de blir rigida och inte bidrar till en ekonomiskt hållbar utveckling – de uppsatta målen eftersträvas genom åtgärder som i stället leder till minskad produktion. Moderaterna vill se mer resultatstyrda regler för miljö- och djurskydd samt för EU:s miljöersättningar (se vidare i mot. 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion).

Effektiva och enhetliga livsmedelskontroller

Formerna för och effektiviteten i livsmedelskontrollerna påverkar livsmedelsindustrin. Bristen på dialog mellan kontrollant och livsmedelsföretag kan orsaka att produktionen störs. Moderaterna har föreslagit att en ny, effektivare modell för livsmedelskontroller, som syftar till färre förelägganden och ett rimligare uttag av kontrollavgifter, ska tas fram (se vidare i mot. 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion).

Standardiserade kontrollsymboler

I bl.a. Danmark och Finland har man ett system med standardiserade kontrollsymboler som gör det enkelt för kunden att se hur företaget har klarat sig i livsmedelskontrollen. Det bör övervägas huruvida ett liknande system bör införas även i Sverige. Det gör det enkelt för kunden att välja säkra livsmedel, och de företag, butiker och restauranger som har en god livsmedelssäkerhet kan marknadsföra det gentemot kunderna.

Byte av livsmedelsinspektör

I vissa fall kan skiljaktigheter mellan livsmedelsföretag och livsmedelsinspektör orsaka tidskrävande rättsprocesser. För att undvika onödiga rättsprocesser har Moderaterna föreslagit att livsmedelsföretag ska ges rätt att, under vissa omständigheter, få byta livsmedelsinspektör (se vidare i mot. 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion).

I vissa mindre kommuner finns det bara en livsmedelsinspektör, vilket med dagens lagstiftning innebär att det inte skulle gå att byta livsmedelsinspektör. För att kunna tillgodose möjligheten att byta inspektör föreslår vi att mindre kommuner bör åläggas att samverka med andra kommuner och regionförbund för att kunna erbjuda möjligheten till byte av livsmedelsinspektör. Genom fördjupad samverkan ökar även möjligheten till specialisering för de olika inspektörerna jämfört med i dag då en inspektör måste kunna allt och det ger möjlighet till generellt högre kompetens på området.

Enklare att starta livsmedelsföretag

Att starta företag i livsmedelsbranschen kan vara tufft, särskilt för små företag som arbetar i liten skala. Vi tycker att det ska bli lättare att starta företag, och en del i det är att se över möjligheterna för att ge företag som fortfarande är i uppstartsskedet dispens från vissa krav som medför kostsamma investeringar.

Plan- och byggregler

Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) har identifierat problem med uteblivna investeringar i för jordbruket och livsmedelsproduktionen viktigt byggande. Moderaterna anser att reglerna för byggande inom jordbruket och livsmedelsindustrin bör ses över (se vidare i mot. 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion).

Bättre möjligheter för egen produktion och försäljning

Många jordbrukare har under senare år vågat ta steget att börja sälja den egna gårdens produkter och i många fall även förädla sina råvaror till färdiga livsmedel. Det är en utveckling som Moderaterna välkomnar. Vi vill bidra till att fler ska våga ta steget och har därför förslag till regelförenklingar som gör det lättare att satsa på livsmedelsproduktion och -försäljning. Moderaterna välkomnar därför att regeringen identifierar måltidsupplevelser som en del av besöksnäringen. Samtidigt understryker detta det märkliga i regeringens agerande när satsningen Sverige – det nya matlandet lades ner. Satsningen hade som delsyfte att lyfta just måltidsupplevelsen som en viktig del av besöksnäringen. Regeringens agerande har inneburit en onödig, tvåårig paus i arbetet i väntan på livsmedelsstrategin.

Småskaliga och mobila slakterier är viktiga för att möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade livsmedel samt skapar en viktig infrastruktur för att stärka den växande gastronomiturismen. Fler småskaliga och mobila slakterier runt om i landet leder dessutom till kortare djurtransporter och skapar arbetstillfällen, samtidigt som försörjning av kött förenklas i händelse av störningar i infrastrukturen.

Alliansregeringen sänkte avgiften för småskaliga slakterier just av dessa anledningar, vilket ökade konkurrenskraften både för primärproducenter och slakterier, och under Alliansens tid fördubblades antalet småskaliga slakterier. Vi vill gärna att fler småskaliga och mobila slakterier ska kunna etableras och vill därför att de regler som gäller ska ses över i syfte att ytterligare förenkla dem.

Gårdsförsäljning

Allt fler mikrobryggerier, mustier och vinodlingar etableras i Sverige. Det är en utveckling som bör tas till vara, eftersom den bidrar till en levande landsbygd med fler jobb i tillverknings- och god potential till fler jobb i besöksnäringen. Ett stort problem för de företag som tillverkar alkoholhaltiga drycker är att det i dag inte är tillåtet att sälja de egna produkterna på gården, beroende på alkoholmonopolet. Moderaterna anser att de svenska mikrobryggerierna, vinproducenterna och andra alkoholtillverkare ska få motsvarande möjligheter till försäljning vid produktionsstället som i övriga EU. Vi anser därför att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska tillåtas. Formerna för det kan variera, men ett första steg som enkelt bör gå att genomföra utan större förändringar av befintliga regelverk kan vara att tillåta att alkoholproducenterna blir ombud för Systembolaget.

Färre särkrav

Myndigheternas roll för att stärka konkurrenskraften

Svenska myndigheter har i vissa fall en tendens att tolka EU-regler på hårdast möjliga sätt, vilket är negativt för konkurrenskraften för det svenska lantbruket och livsmedelsindustrin. Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) föreslår att regeringen ska uppdra åt berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn. I propositionen tar regeringen fasta på detta och bedömer att förslaget bör utredas. Moderaterna delar åsikten att myndigheterna bör bidra till ökad konkurrenskraft. Vi anser att formerna för detta bör utredas snarast och att myndigheterna omgående måste börja arbeta för stärkt konkurrenskraft.

Förhållandet till EU och internationell konkurrens

EU-medlemskapet har medfört stora förändringar för livsmedelssektorn, som under de senaste decennierna har utsatts för en hårdare internationell konkurrens. Moderaterna ser att det finns stora fördelar för den svenska livsmedelssektorn att konkurrera på en öppen marknad. Det gäller särskilt för den svenska livsmedelsindustrin, vars företag exporterar förädlade livsmedel till ett värde av 70 miljarder kronor årligen. Det kan inte nog understrykas att det finns ett ständigt behov av att de svenska reglerna anpassas till hur den internationella konkurrensen i livsmedelssektorn utvecklas och att de svenska uttolkningarna av EU-regler inte försvårar för sektorn i förhållande till andra EU-länder.

De EU-gemensamma regelverken för företag i primär- och livsmedelsproduktion kan anses vara lägstanivån för EU:s inre marknad. Det innebär att alla mer långtgående nationella regler och särkrav utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att hämma de svenska företagens konkurrenskraft. Därför måste alla nationella särkrav alltid vara väl motiverade och konkurrensbedömda. Vi anser att svenska, mer långtgående särkrav för primär- och livsmedelsproduktionen med jämna mellanrum bör prövas och vid behov förändras i förhållande till rådande marknadssituation i syfte att tillåta större flexibilitet.

Att svensk tillämpning av EU-regler i lagstiftningen och att myndigheternas uttolkning av EU-direktiv har en tendens att bli onödigt strikt och ofta orsakar försämrade konkurrenskraft för livsmedelssektorn är högst problematiskt. Moderaterna föreslår därför att det i instruktionerna till samtliga berörda myndigheter ska framgå att när myndigheter ska tillämpa EU-direktiv eller EU-förordningar ska de göra det på ett sätt som ger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt, inom EU-reglernas ramar, för berörda näringar.

Ett fungerande växtskydd

All odling, såväl konventionell som ekologisk, har behov av växtskydd. Moderaterna och Alliansen ser att det finns ett behov av att se över godkännandeprocessen för växtskyddsmedel, i syfte att göra den snabbare.

Kemikalieinspektionens förbud mot vissa växtskyddsmedel har bl.a. orsakat att den svenska lökodlingen och rapsodlingen är hotad. Det är negativt ur flera aspekter. Framförallt orsakar sådana beslut att produktion i Sverige försvåras, med följd att enskilda företagens investeringar förlorar i värde samt att de svenska producenterna riskerar att konkurreras ut. Dessutom leder det till att odlingssuccessionen störs, med följd att odling av andra grödor kan ta skada. Med tanke på att den svenska användningen av växtskyddsmedel generellt sett är låg i jämförelse med konkurrentländer bidrar Kemikalieinspektionens beslut om förbud mot olika växtskyddsmedel till att större mängder växtskyddsmedel används i andra länder, vilket i långa loppet bidrar till en försämrade miljö och står i strid med det av riksdagen fastslagna generationsmålet. Vi anser att beslut om växtskyddsmedel ska fattas av Statens jordbruksverk i stället för av Kemikalieinspektionen, eftersom det ger bättre förutsättningar för en helhetsbedömning enligt intentionerna i växtskyddsförordningen. Dessutom anser vi att regeringen bör verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tar hänsyn till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig i syfte att skapa konkurrensneutrala förutsättningar för det svenska jordbruket.

Tyvär ser vi även hur regeringen, på tvärs mot de överenskomna målen, fortsätter att införa nya särkrav som försämrar svensk konkurrenskraft. Nyligen beslutade regeringen om ytterligare ett förbud mot vissa växtskyddsmedel. Det är ett helt obegripligt beslut, eftersom de berörda produkterna inte används i Sverige och förbudet således inte behövs. Förbudet innebär dock att svenska bönder inte kan ta betalt för mervärdet, och det slår därmed mot konkurrenskraft och lönsamhet – i direkt strid med målen i livsmedelsstrategin.

Förbättrad kompetens i hela kedjan

Förbättrad kompetensförsörjning är ett viktigt medel för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter. Svensk livsmedelsindustri har en tradition av stark innovationskraft, vilken vi anser bör stärkas, bl.a. genom satsningar på tillämpad forskning och enklare regler för att låta nya företag och produkter komma ut på den svenska och internationella marknaden.

Mer forskning för en starkare livsmedelssektor

För att Sverige ska ligga i framkant i livsmedelssektorn och för att fler svenska livsmedelsföretag även fortsättningsvis ska kunna etablera sig på den globala marknaden behövs mer forskning för att utveckla nya och vidareförädlade livsmedel. I Konkurrenskraftsutredningen presenteras olika förslag till inriktning i jordbruks- och livsmedelsforskningen, vilka bör tas till vara. Mer behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn behövs. Några av framtidens viktigaste utmaningar berör hälsa och en hållbar livsmedelsproduktion, vilket är områden där Sverige ligger i framkant. Det är därför på flera plan viktigt att vi värnar och utvecklar livsmedelsforskningen i Sverige. Vi ser att det finns behov av stärkt tillämpad forskning inom livsmedelsproduktionen.

Konkurrenskraftsutredningen anser att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn bör ges högre prioritet och att regeringen bör beakta detta i arbetet med nästa forsknings- och innovationsproposition. Vi delar bilden av att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften är viktig och att det finns goda skäl för att göra en samlad forskningssatsning inom såväl primärproduktionen som förädlingen. Innan en stor satsning kan göras bör dock prioriteringarna klarläggas. För det behövs en bättre samordning mellan olika forskningsaktörer. Vi har därför föreslagit att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket i samarbete med relevanta intressenter ska få i uppdrag att ta fram ett förslag till vad en samlad forskningssatsning ska omfatta.

Vässade utbildningar

Konkurrenskraftsutredningen föreslår att SLU i samarbete med näringslivet, samt svensk och internationell expertis inom universitet och högskolor får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Utredningen föreslår att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom Landsbygdsprogrammet. Vi anser att Konkurrenskraftsutredningens förslag är en viktig utgångspunkt och att det bör genomföras. Dessutom anser vi att insatser behövs göras för att öka attraktiviteten hos universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn. Vi har därför föreslagit att SLU får i uppdrag att i samarbete med relevanta intressenter se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

Det finns också ett behov för en bred översyn av utbildningarna inom primär- och livsmedelsproduktionen samt av viltvårdsutbildningar i gymnasieskolan, yrkesvux och yrkeshögskolan. Det rör sig bl.a. om bättre samverkan med branscherna med ökade inslag av praktik och med bättre möjligheter till spjutspetsinriktning. I vissa utbildningar behövs en bättre anpassning till verksamheternas säsongsmässiga

skiftningar. Vi anser att en översyn av dessa frågor skulle göra det lättare att utforma utbildningar som stärker kompetensförsörjningen inom primär- och livsmedelsproduktionen och tydligare leder till jobb och därför bör övervägas.

Bejaka och prioritera teknikutveckling

Teknikutvecklingen inom primärproduktionen och livsmedelsförädlingsindustrin går med snabba steg framåt. För att målen i livsmedelsstrategin ska kunna nås – när det gäller stärkt konkurrenskraft, ökad livsmedelsproduktion och värdnad miljö – behöver nya tekniker bejakas och prioriteras. I detta ligger också frågan om var gränserna mellan konventionell och ekologisk odling kommer att gå i framtidens jordbruk.

Redan i dag används handelsgödsel och växtskyddsmedel endast i liten utsträckning inom det konventionella jordbruket i Sverige. Med den snabba teknikutveckling som vi har i dag, både inom odlingstekniken och inom växtförädlingen, finns stor potential för ytterligare effektivisering. Inom en snar framtid finns exempelvis kommersiellt gångbar teknik där robotar kan genomföra ogräsrensning eller med stor precision fördela gödning där sådan krävs eller spruta växtskyddsmedel endast på ogräsplantorna. Ny teknik ger goda möjligheter att ytterligare minska användningen av växtskyddsmedel. Gränsen mellan ekologisk och konventionell produktion kommer således att bli irrelevant och riskerar att rikta fokus mot fel typ av åtgärder. Svensk konventionell livsmedelsproduktion är redan i dag långt framme på miljöområdet och det finns inget egenvärde att försöka styra mer produktion mot ekologisk, som oftast innebär lägre volymer till högre kostnad.

Utvecklingen inom drönartekniken samt framtagandet av förarlösa fordon och arbetsmaskiner går i snabb takt framåt. Det är något som bör bejakas och snabbt komma till användning i Sverige. För det krävs att lagstiftningen följer med i utvecklingen och tillåter att sådana redskap kan tas i bruk utan juridiskt krångel.

Nya former av trädgårdsodling i artificiella miljöer prövas ut, vilket har stor potential att öka tillgången till närodlade grönsaker och örter året runt. Det kan också bidra till att tillgången till grönsaker i händelse av hindrad import eller störningar i trafiksystemet förbättras.

Det pågår forskning inom ”odlat kött”, som syftar till att framställa animaliskt protein på syntetisk väg, vilket har potential att revolutionera världens tillgång till kött och resursåtgången för produktionen. Därtill kan nämnas det ökande intresset för insekter och andra alternativa proteinkällor. Vi anser inte att det finns ett motsatsförhållande mellan sådan ny teknik och den svenska köttproduktionen som i ett globalt perspektiv är bättre för miljö och klimat än motsvarande produktion i många andra länder. Med en växande befolkning globalt och med ökande levnadsstandard krävs det sannolikt en kombination av många åtgärder för att mätta världens befolkning utan att miljöbelastningen blir för stor. Omfattande teknikutveckling inom primärproduktionen och livsmedelsindustrin bidrar till att relevanta miljömål kan uppnås, samtidigt som produktionen och exporten av livsmedel kan öka avsevärt. Men för att det ska vara möjligt måste Sverige ligga i framkant när det gäller exempelvis lagstiftning, innovationsförmåga och tillämpad forskning, men även i bildsättningen av vad den alltmer flytande gränsen mellan konventionell och ekologisk odling innebär.

Modern växtförädling är en viktig framtidsfråga, särskilt avseende den globala livsmedelsförsörjningen. Den mest avancerade växtförädlingstekniken, där organismens gener förändras, leder till nya genetiskt modifierade organismer (GMO), vilka får nya

önskade egenskaper som bidrar med t.ex. vitaminberikning, större hårdighet eller bättre förutsättningar för att bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO-teknik bör tas till vara. Det finns ett behov av en tydligare svensk inriktning inom området, eftersom de genmodifierade grödor som tas fram oftast inte är anpassade för att användas i det svenska jordbruket, med kortare odlingssäsong, kallare klimat och stora skillnader i dagsljus mellan årstiderna. Moderaterna anser att möjligheterna för ett växtförädlingsprogram med syfte att ta fram grödor som passar för svenska förhållanden bör övervägas.

Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid och vid marknadsintroduktion är teknikerna också ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av den förenklas. Vi anser att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen bör göras, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar. På sikt kan möjligheterna för stöd till testprojekt inom primär- och livsmedelsproduktionen behöva ses över.

Den statliga myndigheten Gentekniknämnden har varnat för att offentliga forskningsfinansiärer, både i Sverige och på EU-nivå, i allt större utsträckning avslår ansökningar där genmodifierade växter ingår. Vi ser med oro på denna utveckling. För att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling, inklusive framtagandet av GMO, tas till vara, i framtiden anser vi att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Vidare anser vi att det kan finnas ett behov av en översyn av den nationella lagstiftning som hanterar genteknik och GMO i syfte att modernisera den och göra den mer teknikneutral. Hösten 2015 förkastade Europaparlamentet ett lagförslag som skulle ha gjort det möjligt för EU-länderna att begränsa eller förbjuda försäljning och användning av EU-godkända GMO-livsmedel eller GMO-foder på sitt eget territorium. Det är bra att förslaget inte gick igenom, eftersom det skulle försvåra för viktig forskning och produktutveckling. Vi vill att regeringen verkar för att GMO även fortsättningsvis ska regleras och prövas på unionsnivå.

Ökad efterfrågan på svensk kvalitet

Vi kan konstatera att ökad medvetenhet hos konsumenter i Sverige och utomlands är en fördel för svenska livsmedelsproducenter, med tanke på den höga livsmedelssäkerheten och hållbarhetsaspekter såsom krav på miljö- och djurskydd. Moderaterna anser att det finns goda skäl och förutsättningar för att arbeta för en ökad efterfrågan på svenska livsmedel.

Exportfrämjande åtgärder

Svensk livsmedelsexport är en av våra mest framgångsrika exportgrenar och exporten ökade kraftigt under åren med alliansregeringen. Ökad livsmedelsexport är en grundbult för att öka svenskt livsmedelsföretagande och svensk livsmedelsproduktion, vilket innebär att det också är en nyckel för att nå det övergripande målet för livsmedelsstrategin. Svensk livsmedelsproduktion behöver stå på fler ben än den inhemska marknaden för att öka lönsamheten och möta den internationella

konkurrensen. Svenska livsmedel är i världsklass, och vi har all anledning att arbeta för ökad livsmedelsexport. Fler och fler får upp ögonen för bra livsmedel, oron över antibiotikaresistens ökar och allt fler vill konsumera livsmedel som producerats under bra förhållanden. Där har svensk livsmedelsproduktion allt att vinna. Vi föreslår därför i vår budget ett exportfrämjande paket, i vilket en exportportal, livsmedelsattachéer och ökat arbete för landsgodkännanden och anläggningsgodkännanden är bärande delar.

Då Sverige gick med i EU och blev en del av EU:s inre marknad fick vi en betydligt större hemmamarknad, som i dag omfattar ungefär 500 miljoner europeiska konsumenter i stället för endast 10 miljoner svenska konsumenter. Det skapar fantastiska möjligheter för livsmedelsföretagen i Sverige och vi ser att det finns stor potential att öka exporten till EU-länderna. Det finns även en stor marknad utanför EU dit vi har potential att öka exporten.

Genom att införa en webbaserad exportportal kan vi förenkla svensk livsmedelsexport. Exportportalens syfte bör vara att marknadsföra svensk mat och göra det enkelt för importörer i andra länder att välja svenska livsmedel. En exportportal bör kunna erbjuda både relevant information och erforderliga formulär och blanketter för att underlätta import och export.

Alliansregeringen verkade för att öka livsmedelsexporten till Kina genom handelsavtal. Sverige exporterar även mycket spannmål till tredjeland. Det finns flera länder där svensk mat borde vara attraktiv och där vi bör verka för handelsavtal, däribland Japan. Det är därför viktigt att driva frågan om handelsavtal med fler länder utanför EU. Det planerade frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA oroar en del livsmedelsproducenter, men faktum är att ett frihandelsavtal kan förenkla livsmedelsexporten till USA. Vissa beräkningar visar att det kan vara just livsmedelsexporten som kommer att öka mest. Med fler handelsavtal kan svenska livsmedelsproducenter öka sin export, vilket gynnar både primärproducenter och livsmedelsföretag. Moderaterna understryker vikten av att fler frihandelsavtal tas fram.

Vidare är landsgodkännanden och anläggningsgodkännanden en viktig faktor för ökad export och bör därför prioriteras. Sverige bör också tillsätta livsmedelsattachéer på strategiskt viktiga exportmarknader för att förbättra tillgången till dessa.

Snus är en traditionell svensk tobaksprodukt som omfattas av svensk livsmedelslagstiftning och som har utvecklats med sin samtid. Även om snus inte kan anses vara en hälsoprodukt, medför det fördelar genom att bidra till en lägre förekomst av rökningrelaterad cancer i Sverige. Genom att tillåta export av snus till EU, finns det goda förutsättningar för fler svenska jobb, samtidigt som frekvensen av rökningrelaterad cancer potentiellt kan minska i EU. Vi anser därför att regeringen bör verka för att upphäva exportförbudet av snus inom EU.

Offentlig upphandling

År 2013 upphandlades livsmedel i den offentliga sektorn för 8,9 miljarder kronor. I Sverige har riksdagen lagstiftat om relativt hårda krav när det gäller miljö och djurskydd, som måste följas av svenska producenter. Samtidigt är det fortfarande vanligt att delar av offentlig sektor, när man upphandlar livsmedel, inte ställer motsvarande krav.

I praktiken betyder det att riksdagen har stiftat lagar som producenterna måste följa, samtidigt som en väsentlig del av konsumtionen (den som sker via offentlig

upphandling) sker utan att motsvarande krav ställs. I stället kan billigare och sämre alternativ, producerade i länder utan våra hårda krav, köpas in.

Det här är en orimlig ordning. Det är inte försvarbart att en del av offentlig sektor ställer krav i lagstiftning som en annan del av offentlig sektor inte anser sig förpliktad att följa.

Kommuner och landsting är stora aktörer på livsmedelsmarknaden och har därmed stora möjligheter att påverka den. Hur offentliga upphandlingar genomförs är därför viktigt för konsumenter som inte kan välja själva, såsom elever, boende i äldreomsorgen och patienter i sjukvården som också har rätt till bra kvalitet.

Om offentliga upphandlare i större utsträckning skulle ställa krav motsvarande svenska djurskydds- och miljökrav skulle de som levererar mat som har producerats i Sverige få avsevärt bättre möjligheter att vinna upphandlingar. Med fler smarta upphandlingar kan vi få bättre livsmedel i offentlig verksamhet och stärka företag som producerar livsmedel under goda förutsättningar, inklusive mindre svenska företag som i dag har svårt att konkurrera i offentliga upphandlingar. Vi anser att det är rimligt att alla delar av offentlig verksamhet anstränger sig för att vid inköp följa de krav som gäller för svensk produktion. Eftersom vi värnar det kommunala självstyret måste det dock i slutändan vara respektive kommun eller landsting som avgör vilka krav man ska ställa. Vi anser därför att regeringen i större utsträckning bör uppmuntra att det vid offentlig upphandling ställs krav på gott djurskydd och god miljöhänsyn.

Högre självförsörjningsgrad

Säkerhetsläget har försämrats i vår omvärld under en rad år och till följd av händelser utom vår kontroll. Det gör att det har blivit nödvändigt med ett ökat fokus på exempelvis försvars- och säkerhetsfrågor. Som ett led i den diskussionen följer också frågor som rör vår beredskap, exempelvis livsmedel. Det är bekymmersamt att den svenska konkurrenskraften har urholkats så mycket att bara ungefär varannan portion faktiskt produceras här.

Den svenska livsmedelsförsörjningen är i dag till stor del beroende av importerade livsmedel. I händelse av begränsningar eller avbrott i importen finns stor risk för att vissa livsmedel relativt snabbt blir en bristvara. Ur det perspektivet är ökad livsmedelsproduktion viktig, eftersom det innebär minskad sårbarhet. Det är viktigt att understryka att det inte är ett problem med ökande export i nuläget, eftersom all ökad produktion – även den som exporteras – innebär minskad sårbarhet i händelse av kris. Om en bristsituation skulle uppstå kan produkter, som annars skulle ha exporterats, i stället användas i Sverige.

Livsmedelsförsörjningen är också beroende av fungerande transporter. Även vårt beroende av import av fossila drivmedel innebär i det perspektivet ökad sårbarhet. Såväl skogen som jordbruket kan dock bidra till en produktion av biodrivmedel där förutsättningarna för expansion är goda i Sverige. Det innebär också en möjlighet till fler jobb. Regeringen behöver därför snarast säkerställa långsiktiga spelregler för biodrivmedel, till nytta både för klimatet och för vårt oberoende.

Uppföljning och genomförande av strategin

Uppföljning

Det är viktigt att det långsiktiga arbetet med livsmedelsstrategin kontinuerligt följs upp. En årlig resultatredovisning görs rimligen i budgetpropositionen. Utöver det är det nödvändigt att en mer utförlig extern utvärdering görs med jämna mellanrum. Ett rimligt intervall för en sådan utvärdering kan exempelvis vara en gång per mandatperiod. En av dessa bör ha karaktären av en mer omfattande halvtidsutvärdering, för att viktiga reformer ska kunna genomföras i tid för att målen ska kunna nås till 2030. Med startår 2017 och slutår 2030 bör denna halvtidsutvärdering göras 2024.

Genomförande

Moderaterna delar regeringens syn på att livsmedelsstrategin måste genomföras i samverkan mellan berörda aktörer. Det är viktigt med dialog och samarbete och att det finns en kontinuitet i arbetet. Därtill är det också viktigt att lagstiftaren är lyhörd för olika inspel och alltid väger nya eller förändrade åtgärder mot hur de påverkar jordbruket och livsmedelsindustrin.

Moderaterna ser att höga skattekostnader i förhållande till jämförbara länder är direkt konkurrenshämmande för det svenska jordbruket. Vi har därför föreslagit ett ökat avdrag för jordbruksdiesel om 50 öre per liter, dvs. 170 miljoner kronor 2017 och 140 miljoner kronor 2018. Vi säger också nej till regeringens överindexering av drivmedelsskatterna, vilket innebär en satsning om totalt 8,1 miljarder kronor 2017–2020. Dessutom satsar vi på ett exportpaket, bredbandsuppkoppling samt ökade medel till den tillämpade forskningen inom livsmedelsområdet.

Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Åsa Coenraads (M)

Jesper Skalberg Karlsson (M)

Lars-Arne Staxäng (M)

Sten Bergheden (M)

Gunilla Nordgren (M)

Roland Gustbée (M)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)